

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/248/2013
Identifikačné číslo spisu:	5712201756
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:5712201756.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu K. R.G., bývajúceho vo U., J. F. XXXX/XX, v dovolacom konaní zastúpeného advokátskou kanceláriou L. & T., L.C..I., so sídlom v S., S. V. XXXX, v mene a na účet ktorej koná JUDr. L. L., advokát a konateľ, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9C 32/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. februára 2013 sp. zn. 8 Co 295/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovanej o d m i e t a.
Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Martin rozsudkom z 9. mája 2012 č. k. 9C 32/2012-47 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 2 238,85 eur s 9,25 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 2 238,85 eur od 4. novembra 2011 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej časti návrh žalobcu zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca bol v trestnom konaní zbavený obvinení tým, že trestné stíhanie bolo voči nemu zastavené. Vychádzal z názoru, že v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Mal preto preukázanú existenciu právoplatného rozhodnutia, ktoré bolo pre nezákonnosť zrušené a za ktoré nesie štát objektívnu zodpovednosť. K príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vynaloženými trovami obhajoby uviedol, že žalobca v postavení obvineného má právo zvoliť si obhajcu, pričom využitím tohto práva došlo k zmenšeniu jeho majetkového stavu, t. j. ku škode. Využitie uvedeného práva garantuje Trestný poriadok a nemožno ho považovať za slobodné rozhodnutie ako naložiť so svojím majetkom, lebo k takémuto rozhodnutiu je človek v postavení obvineného prinútený práve v dôsledku vydania uznesenia o vznesení obvinenia. Nesúhlasil s názorom žalovanej, že iba v prípade nutnej obhajoby je preukázaná príčinná súvislosť medzi vznikom škody a vydaním nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia. Právo na obhajcu je zabezpečené pre každého

obvineného. V prípade, že si ho nemôže dovoliť, obhajca by mu bol súdom ustanovený bez ohľadu na to, či by išlo o prípad nutnej obhajoby alebo nie. Zakotvenie nutnosti mať obhajcu v zákonom stanovených prípadoch je iba konštatovaním zo strany štátu o vážnosti prebiehajúceho trestného konania, kedy obhajoba obvineného musí byť zabezpečená prostredníctvom obhajcu bez ohľadu na stanovisko obvineného. Zvolenie si obhajcu a vynaloženie trov obhajoby v trestnom konaní, kde v prípade obvineného nejde o prípad nutnej resp. povinnej obhajoby je v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím štátu. Na základe uvedeného priznal žalobcovi náhradu škody v sume 2 001,97 eur, pozostávajúcu z preukázaných trov obhajoby v trestnom konaní a v prevyšujúcej časti jeho návrh zamietol. Žalobcovi priznal aj trovy právneho zastúpenia pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody v sume 236,88 eur. Keďže žalovaná sa dostala s plnením dlhu do omeškania až 4. novembra 2011, zaviazal ju na zaplatenie úroku z omeškania vo výške 9,25 % ročne od uvedeného dňa a nárok na úroky z omeškania za obdobie od 4. mája 2011 do 3. novembra 2011 zamietol.

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací na odvolanie žalovanej rozsudkom z 25. februára 2013 sp. zn. 8 Co 295/2012 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 2 238,85 eur s 9,25 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 2 238,85 eur od 4. novembra 2011 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a na zdôraznenie správnosti dodal, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym, či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe), bola odčinená. Ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Z uvedeného vyplýva, že rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Preto považoval odvoláciu námietku, že „podstatným z hľadiska posúdenia veci je zavinenie obvineného a nie je významný výsledok trestného stíhania“ za neopodstatnenú. Ďalej uviedol, že ústavno-právny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré bolo zastavené treba hľadať nielen v ustanovení čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, ale vo všeobecnej rovine, predovšetkým v čl. 1 ods. 1 tohto základného zákona, teda v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktoré priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadať, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktné dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nepôsobiacej) interpretácii. Na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv. V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Odvoláciu námietku žalovanej o neúčelnosti vynaložených trov obhajoby považoval za nedôvodnú, keďže mal za to, že v preskúmvanej veci išlo o prípad nutnej obhajoby. Nestotožnil sa ani s tým, že priznanie úroku z omeškania z trov predbežného prerokovania nároku je neprípustné. V danom prípade totiž nemožno považovať takto vzniknuté trovy za príslušenstvo pohľadávky podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka tak, ako to tvrdila žalovaná. Ide o príslušenstvo sui generis podľa osobitného právneho predpisu, v zmysle ktorého si žalobca uplatnil svoj nárok a podľa ktorého mal byť aj riadne a včas uspokojený.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu (jeho potvrdzujúcemu výroku), podala včas dovolanie žalovaná. Žiadala toto rozhodnutie, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa v jeho vyhovujúcej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktoré videla v tom, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa trpia nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. Výtýkala odvolaciemu súdu (rovnako aj súdu prvého stupňa), že sa nevysporiadal s jej námietkou o zavinení trestného stíhania žalobcom, o absencii príčinnej súvislosti medzi obvinením a vznikom trov obhajoby a o nemožnosti reťazenia viacerých druhov príslušenstva v prípade priznania úrokov z omeškania z trov predbežného prerokovania nároku.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolací dôvod nie je daný a dovolanie navrhol pre jeho neprípustnosť odmietnuť alebo zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, pričom zistil, že dovolanie v predmetnej veci nie je prípustné.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ust. § 238 O.s.p. a § 237 O.s.p.

Dovoláním žalovanej napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolanie žalovanej preto podľa § 238 O.s.p. prípustné nie je.

Ak súdne konanie trpí niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania žalovanej v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.

Vady uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala a ani v konaní nevyšli najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania dovolací súd sa osobitne zamerail na to, či v danom prípade (ne)bola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých svojich rozhodnutiach zaujal stanovisko, že aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2008 sp. zn. 4 Cdo 25/2007). Povinnosť súdu rozhodnutie náležite, v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť, je totiž odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vyporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Pokiaľ dovolateľka namietala nedostatky dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spočívajúce v tom, že odvolací súd sa nevyporiadal s odvolacími námietkami, dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné

odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá (nemusí) odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (II. ÚS 76/07). Ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p., dáva odvolaciemu súdu možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Tá je podmienená stotožnením sa so skutkovými aj právnymi dôvodmi rozhodnutia prvostupňového súdu v plnom rozsahu. V takomto prípade je postačujúce v odôvodnení skonštatovať správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku podrobne a zrozumiteľne uviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a ako vec právne posúdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so závermi prvostupňového súdu, pričom na zdôraznenie správnosti doplnil ďalšie dôvody. Jeho postup bol teda v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. umožňujúcim odvolaciemu súdu odkázať na dôvody obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, ak sa s nimi plne stotožňuje. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, prečo zavinenie obvineného (poškodeného) nepovažoval z hľadiska posúdenia veci za podstatné a teda prečo bližšie neskúmal mieru zavinenia žalobcu na spôsobení škody. Reagoval aj na odvolaciu námietku dovolateľky týkajúcu sa priznania úroku z omeškania z nákladov na predbežné prerokovanie nároku. Existenciou príčinnej súvislosti medzi škodnou udalosťou a škodou pozostávajúcou z trov obhajoby sa v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne zaoberal súd prvého stupňa. Osobitne vysvetlil, prečo aj keď v predmetnej veci nešlo o prípad nutnej obhajoby, považoval vynaložené trovy v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Podľa dovolacieho súdu odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v kontexte s dôvodmi uvedenými v rozsudku súdu prvého stupňa ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv žalovanej. Žalovaná preto neopodstatnene namietala, že odvolací súd jej svojím vyššie uvedeným postupom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V dovolacom konaní sa teda nepotvrdila existencia procesnej vady konania tvrdenej žalovanou (§ 237 písm. f/ O.s.p.), nevyšli najavo ani iné procesné vady konania vymenované v § 237 O.s.p. a prípustnosť podaného dovolania nevyplýva ani z ustanovenia § 238 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, bez toho, aby mohla byť preskúmaná vecná správnosť rozhodnutia krajského súdu.

Dovolací súd nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, ktoré pozostávali z odmeny jeho právneho zástupcu za vyjadrenie k dovolaniu, pretože ich nepovažoval, vzhľadom na neprípustnosť dovolania, za trovy potrebné na účelné bránenie práva (§ 142 ods. 1 v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.